

למעט אותן מ"קרבן", משום שלדעתו קדשי בדק הבית נקראים קרבן. וממעט אותן מדרשה אחרת. והיא:

אחרי שהתורה כתבה [פסוקים ט"ו] דיני תמורה, חזרה התורה וכתבה [פסוקים לב-לג] דין תמורה לגבי מעשר בהמה. וכך כתוב שם "וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט — העשירי יהיה קודש לה". לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו, ואם המר ימירנו, והיה הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל". לפיכך:

אמר רבי שמעון: והלא (614) מעשר בהמה בכלל כל הקדשים שעושין תמורה היה,

"ואם המר ימיר בהמה בבהמה". (609)

הציבור והשותפין אין עושין תמורה, (610) לפי שנאמר [שם] "לא יחליפנו ולא ימיר" בלשון יחיד. (611) ודרשינן, יחיד עושה תמורה, ואין הציבור והשותפין עושין תמורה.

קדשי (612) בדק הבית אין עושין תמורה, לפי שנאמר [שם] "קרבן", וקדשי בדק הבית אינם נקראים קרבן, כמו שיבואר בגמרא. אלו הם דברי תנא קמא (613).

רבי שמעון מודה שאין קדשי בדק הבית עושין תמורה, אלא, שהוא סובר שאי אפשר

לפירוש המובא ברש"י [לקמן בגמרא] שכל דברי המשנה בסיפא הם דברי רבי שמעון הסובר שנקראו "קרבן". ופירוש המשנה הוא: קרבנות בדק הבית אין עושין תמורה. ומה הטעם? אמר רבי שמעון וכו'. ולא נתמעטו מטעם שאמרה התורה "קרבן" אלא מההיקש למעשר. ומכל מקום, כתבו התוס' יום טוב והחק נתן, שרישא של המשנה שנתמעטו קרבן צבור ושותפין מלשון יחיד, אינם דברי רבי שמעון, כי לדעתו נתמעטו גם צבור ושותפין מההיקש למעשר בהמה, כמו שיבואר בגמרא.

613. כן מפרש רש"י כאן במשנה, שהם דברי חכמים הממעטין קדשי בדק הבית מטעם שלא איקרי "קרבן", ורבי שמעון ממעט מהיקש למעשר בהמה. ובגמרא מפרש [לפי גירסא אחת] שכל דברי המשנה הם דברי רבי שמעון. ופירוש המשנה הוא: קדשי בדק הבית אין עושין תמורה. ומה הטעם? אמר רבי שמעון? והלא מעשר בהמה וכו'.

ומבואר לעיל [הערה הקודמת].

614. גירסת המשנה והשיטה מקובצת.

"שנאמר בהמה" [כמו בסיפא: שנאמר "לא יחליפנו"].

609. הגר"ז דן במה שאמרה המשנה שמנחות אינן עושות תמורה משום שנתמעטו מ"בהמה". ולכאורה אין צריך דרשה מיוחדת לכך, כיון שמנחות לפני שנתקדשו בכלי שרת, ונתקדשו רק בקדושת פה אין עליהן אלא קדושת דמים בלבד כמבואר במשנה במסכת מעילה [י א], אם כן, אינן עושות תמורה משום שקדושתן קדושת דמים, כמבואר בהמשך המשנה? ועיין במכתבים בספרו חידושי מרן ר"ז הלוי.

610. ומבואר לעיל ב ב.

611. ולא נאמר "לא יחליפוהו ולא ימירו". רבינו הלל בפירושו על התורת כהנים.

612. גירסת המשנה היא: קרבנות בדק הבית וכן העתיק הרמב"ם [פרק א מהלכות תמורה הלכה יב]. ולכאורה קשה: וכי קרבנות הם? התוס' יום טוב מבאר גירסא זו, על פי מה שאמרה הגמרא שקדשי בדק הבית נקראים "קרבן" אלא שלא נקראו "קרבן ה'". ולפי גירסא זו ניחא טפי